

พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นางสาวกรรณิการ์ รักเสนาะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-066-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019350 119259039

LEADERSHIP BEHAVIOR OF ADMINISTRATORS
IN NURSING COLLEGES UNDER THE JURISDICTION
OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

Miss Kannika Rugsanoh

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-066-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล

สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โดย

นางสาว กรรณิการ์ รักเสนาะ

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์เอกชัย กี่สุบพันธ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้ความสนใจใส่ดูแลให้คำปรึกษา ช่วยเหลือแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมด้วยดีมาโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูง และเนื่องจากทุนของการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยจึงขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ผู้ซึ่งให้ความเมตตาห่วงใยผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้ให้ผู้วิจัยรวมทั้งบุคคลที่ปรากฏชื่อในรายการเอกสารอ้างอิงที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาอ้างอิงทางวิชาการ สำหรับการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารและกลุ่มประชากรในการวิจัยที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ นายแพทย์ประจำ-แพทย์หญิงทัศนีย์ เออมอมร ที่ได้ให้ความเมตตาผู้วิจัยเสมอมาและบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งต่อผู้วิจัย คือ อาจารย์เพ็ญพรรณ รักเสนาะ รวมทั้งครอบครัว "รักเสนาะ" ทุกคนที่มอบโอกาส มอบกำลังใจ ให้กำลังใจ และให้ความห่วงใย และผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ชูศรี สุปลิ้ม อาจารย์นงนุช บุญเกียรติ อาจารย์กานดา ตันเทพันธ์ อาจารย์ละออสุบรรณจ้อย พันธ์วีร์ กลิมหอม รวมทั้งขอขอบคุณน้องนก และหลานบุญธรรม และทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มต้นศึกษาจนถึงวันแห่งความสำเร็จ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน คือ รองศาสตราจารย์เอกชัย กิสิขพันธ์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และมีค่าอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สำหรับคุณค่าและประโยชน์ที่จะพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อสักการบูชา พระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณทุกๆ ท่านที่ได้ให้โอกาสที่ติดเกิดขึ้นในชีวิตของผู้วิจัย

กรรณิการ์ รักเสนาะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญแผนภูมิ.....	ซ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	9
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	9
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
ประชากร.....	10
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	11
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	12
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	12
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย.....	13

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	เอกสาร วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
	ความหมายของผู้นำ.....	15
	ความหมายของภาวะผู้นำ.....	18
	พฤติกรรมภาวะผู้นำ.....	24
	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลผลต่อแบบของการเป็นผู้นำ.....	28
	บทบาทและหน้าที่ของผู้นำ.....	30
	คุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี.....	36
	คุณลักษณะของผู้นำทางวิชาชีพพยาบาล.....	41
	ประเภทหรือแบบของผู้นำ.....	45
	ทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำ.....	54
	ทฤษฎี 3 มิติ (3-D THEORY) ของ WILLIAM J. REDDIN.....	61
	ลักษณะผู้นำตามแบบของ REDDIN.....	66
	การศึกษาทฤษฎี 3 มิติ ในต่างประเทศ.....	69
	การศึกษาทฤษฎี 3 มิติ ในประเทศไทย.....	73
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	78
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	78
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	88
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	98
บทที่	
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	114
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	114
วิธีดำเนินการวิจัย.....	114
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	115
อภิปรายผลการวิจัย.....	117
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	125
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	129
รายการอ้างอิง.....	130
ภาคผนวก.....	138
ประวัติผู้วิจัย.....	163

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล จำแนกตามตำแหน่งและหน่วยงาน.....	79
2	สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลา ในการดำรงตำแหน่ง.....	88
3	สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	90
4	สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	92
5	สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุราชการ.....	93
6	สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน....	95
7	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล ที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล.....	97
8	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล ที่ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ.....	98
9	แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล ที่ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริการการศึกษา.....	101
10	ตารางแจกแจงความถี่แบบของพฤติกรรมภาวะผู้นำ ของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล จำแนกตามตำแหน่ง.....	104
11	ตารางแสดงข้อมูลสภาพภาพของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามแบบของพฤติกรรมภาวะผู้นำ ตามแนวคิดของ เรดดิน.....	107
12	แสดงข้อมูลสภาพภาพของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวง สาธารณสุข จำแนกตามแบบของพฤติกรรมภาวะผู้นำตามแนวคิดของ เรดดิน (Reddin).....	110

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ตารางลักษณะของการบริหาร (THE MANAGERIAL GRID).....	58
2	แสดงมิติทั้ง 3 ของ 3-D THEORY.....	62
3	แสดงแบบผู้นำในทางบริหารตามทฤษฎี 3 มิติ.....	64
4	แสดงแบบภาวะผู้นำทั้ง 8 แบบ ของ WILLIAM J. REDDIN.....	68